

SafeLanding

Preparing current flood defence practice towards future policy

Concept onderzoeksvorstel NWO-TTW Perspectief - augustus 2018

Universiteit Utrecht, Technische Universiteit Delft, Rijksuniversiteit Groningen, Vrije Universiteit Amsterdam, Wageningen Universiteit (WUR), Universiteit Twente, Koninklijk NIOZ

Nederland kent een lange en succesvolle traditie van beleid en bescherming tegen overstroming. Recentelijk is de overstap gemaakt naar een nieuw waterveiligheidsbeleid, gebaseerd op een risicobenadering voor dijkringen, met oog voor meerdere faalmechanismen van waterkeringen, en met een meerlaagse aanpak. Het TTW onderzoeksproject 'All-Risk' dat in 2017 is gestart draagt hieraan bij met kennisondersteuning.

De externe randvoorwaarden die onze huidige keuzes in het waterveiligheidsbeleid hebben bepaald, zullen veranderen op de langere termijn – voorbij 2050 – ten gevolge van zeespiegelstijging, klimaatverandering, bevolkingsgroei, toenemende druk op ruimtegebruik, verschuivende maatschappelijke 'waarden' en andere socio-economische trends of gebeurtenissen. Deze ontwikkelingen zijn omgeven door fundamentele onzekerheden en kunnen grote impact hebben op de manier waarop we ons moeten beschermen tegen het water, met gevolgen voor het ruimtegebruik en de ruimtelijke planning, maar ook voor de gerelateerde institutionele kaders, wet- en regelgeving.

Hoewel deze veranderingen nog ver weg lijken, zijn de potentiële gevolgen te groot om te wachten op wat er gaat gebeuren. We moeten nu al nagaan hoe we met huidige beslissingen zorgen dat we later voldoende keuzevrijheden hebben voor nieuw beleid en straks sneller kunnen acteren. Ook kunnen we op die manier voorkomen dat dubbel werk wordt gedaan, onnodige kosten worden gemaakt, of beperkende institutionele systeemwijzigingen worden doorgevoerd.

Dat vergt meer dan het bedenken van extra en nieuwe technische maatregelen; het is ook een 'mindset' kwestie. Als we ook buiten de huidige institutionele kaders en beperkingen durven denken, zijn er meer mogelijkheden voor maatregelen en slimme combinaties van innovatieve technische en ruimtelijke oplossingen. En die hebben we op de lange termijn wellicht hard nodig.

Met *SafeLanding* gaan we zo'n lange-termijn verkenning doen, om te bepalen welke beleidskeuzes we nu al kunnen maken en daarmee beter voorbereid te zijn op de toekomst. Hiervoor stellen we verschillende scenario's op voor toekomstige 'drivers' voor waterveiligheid. Ook onderzoeken we adaptatiepaden met maatregelen op de lange termijn onder veranderende omstandigheden. We beschouwen daarbij niet alleen een breed scala aan innovatieve technische maatregelen, maar juist ook ruimtelijke en institutionele maatregelen. Het gaat hierbij onder meer om klimaatbestendig ruimtelijk ontwerpen en

‘nature-based solutions’, alsmede om vragen als ‘wie is verantwoordelijk voor wat’ en ‘hoe werken verschillende partijen - publiek en privaat - dan samen’. We doen dit voor typische deltagebieden (kust, rivieren, groene ruimte, stedelijk gebied), met een interdisciplinair team van technische, natuur- en sociaalwetenschappelijke disciplines.

De resulterende adaptatiepaden confronteren we met het handelen in het *heden*: wat betekenen mogelijke toekomstige maatregelen voor keuzes en beslissingen op de korte termijn, om ons zo al voor te bereiden op waterveiligheid voor de volgende generaties. Dit gebeurt in nauwe interactie met eindgebruikers, in een co-creatief proces van een maatregelen-‘palet’ opstellen, paden maken en evalueren, en implicaties voor huidige beleid vaststellen.

SafeLanding zal resulteren in een onderbouwing voor duurzaam waterveiligheidsbeleid, door inzicht te bieden in consequenties van verschillende strategieën. Het brengt het handelingsperspectief voor maatregelen op lange termijn in kaart, met mogelijkheden en consequenties voor het huidige beleid. Het lange-termijnperspectief en het meenemen van institutionele aspecten maakt dat we voor publieke en private partijen ook aan ‘out-of-the-box’ type maatregelen kunnen denken. Maar steeds bepalen we weer wat het lange-termijn perspectief betekent voor het handelen nu: *Hoe kunnen we nu al sturen in beleid om op de lange termijn, ondanks alle onzekerheden, een ‘safe landing’ te kunnen maken met waterveiligheidsbeleid.*

SafeLanding beoogt ‘on-the-road’ interactie met eindgebruikers in het bedenken van maatregelen, het verkennen van mogelijke adaptatiepaden, delen van resultaten, en nadenken over de betekenis voor het huidige beleid. Het project levert naast inhoud ook *methoden en instrumenten* om toekomstvisies te verkennen: onderwijselementen, games, model interface, interactieve sessies.

SafeLanding onderscheidt zich als volgt van het lopende Deltaprogramma:

- *SafeLanding* kijkt verder vooruit, naar meer extreme scenario’s, en gaat uit van de nieuwste inzichten in klimaatverandering.
- Het neemt de huidige institutionele kaders niet als uitgangspunt maar onderzoekt juist hoe institutionele veranderingen ingezet kunnen worden ter ondersteuning van beleid en het daaraan ten grondslag liggende waardensysteem (behoud van areaal, solidariteit, rechtsgelijkheid, rechtszekerheid, eigendomsrecht, waterveiligheid als publieke taak).
- Daarmee kunnen ook maatregelen of oplossingen overwogen worden die binnen de huidige institutionele kaders nog niet haalbaar zijn, maar op termijn wellicht veel kansen bieden voor waterveiligheid.

Met deze punten draagt *SafeLanding* direct bij aan de onderzoeksvragen die voortvloeien uit het net gepresenteerde Deltaprogramma 2019: op de lange termijn zijn wellicht grote aanpassingen nodig (‘plan B’), terwijl veranderingen snel gaan. We moeten nu al bedenken welk type oplossingen we op de lange termijn nodig hebben, en daar nu al op voorbereiden.

Daarbij biedt *SafeLanding* waterbeheerders en gebiedsontwikkelaars een onafhankelijk en beleidsneutraal platform om extreme scenario’s en verregaande technische, ruimtelijke en institutionele maatregelen op de lange termijn te verkennen op mogelijke consequenties, daarbij niet beperkt door huidige maatschappelijk-politieke oordelen of verwachtingen.